Προβλήματα του θεσμού «Ψυχολόγος Σχολείου»

(άρθρο σε esos.gr)

Γιάννης Π. Πλατάρος Μαθηματικός

Ξεκινάμε, με το δεδομένο, ότι όλοι σχεδόν οι συνάδελφοι χαιρέτησαν ενθουσιωδώς τον θεσμό του Ψυχολόγου ανά Σχολείο επενδύοντας μεγάλες προσδοκίες προ των απιστεύτων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν ιδίως τα τελευταία χρόνια όσον αφορά την πειθαρχία την παραβατικότητα τον εκφοβισμό κ.ο.κ.

Ποια όμως είναι η εικόνα που -εμείς τουλάχιστον- αντιλαμβανόμαστε;

Έχει τεθεί ένα μέγα πρόβλημα με τα ΚΕΣΣΥ (απίστευτο κυριολεκτικά) και η όλη νομοθεσία έχει «παγώσει» με μια απλή εγκύκλιο. Το πρόβλημα είναι σχεδόν άγνωστο , ενεφανίσθη όπως και πάγωσε επί προηγούμενης Κυβέρνησης και εξακουλουθεί υφιστάμενο εν υπνώσσει.

Μία ακραία περιγραφή του προβλήματος είναι η εξής:

- Εμφανίζεται ένας γονέας και κάνει μια απλή αίτηση στο Σχολείο με την οποία δηλώνει ένα πρόβλημα μαθησιακό που έχει το παιδί του , κατά την απολύτως δική του προσωπική γνώμη.
- Το Σχολείο, συντάσσει πρακτικό Συλλόγου με το οποίο καθορίζεται τρίμηνο πρόγραμμα εξατομικευμένης παρέμβασης , τα αποτελέσματα του οποίου αποτιμώνται με άλλο πρακτικό.
- Συντάσσεται ερωτηματολόγιο τουλάχιστον 100 ερωτήσεων σε τριβάθμια κλίμακα Λίκερτ με κάποιες απ΄αυτές και σύντομης απάντησης. Η σωστή και υπεύθυνη συμπλήρωση κάθε ερώτησης από αυτές προϋποθέτει την ύπαρξη ενός άλλου γραπτού είτε προφορικού τέστ είτε επισταμένη επί τούτω παρατήρηση από όλους τους καθηγητές.
- Μετά γίνεται η παραπομπή στο ΚΕΣΣΥ για τα περαιτέρω. Τώρα- ανεπισήμως αφού δεν έχει αλλάξει ο νόμος - υπάρχει μόνο η συμπλήρωση του τεστ μόνο και η παραπομπή στο ΚΕΣΣΥ. (Από όλους τους διδάσκοντες στην τάξη)

Από τα παραπάνω κρατήστε την αναστάτωση, που -εκ του νόμου- μπορεί να προκληθεί ακόμα και για το τίποτα.

Εν τω μεταξύ προχθές, ήλθε νέα εγκύκλιος για τα ΕΠΑΛ, όπου έχουν Ψυχολόγους, για να εφαρμοστεί ο θεσμός του Καθηγητή Συμβούλου (ή «Συμβούλου Καθηγητή» όπως κάποιος σόλοικα ονομάτισε, αφού το σόλοικο αναφύεται στην γενική πτώση)

Αν ερμηνεύουμε σωστά την εγκύκλιο, οι καθηγητές ανακηρύσσονται -σύμφωνα με τα διεθνώς κρατούντα στα Παιδαγωγικά – σε διάμεσους (ενδιάμεσους διαμεσολαβητές) μεταξύ Μαθητών-Ψυχολόγου. Ουσιαστικά σε «βοηθούς Ψυχολόγου» . Αναλαμβάνουν να κάνουν «άτυπες συνεδρίες» με τον μαθητή εντός διδακτικού ωραρίου, παίρνοντάς τον από το μάθημα για ένα τέταρτο της ώρας. Συμφωνεί με τον συνεντευξιαζόμενο τι θέματα θα συζητήσουν και αυτό το κάνουν δις του μηνός . Καταγράφουν ανωνύμως και άλλα τέτοια.

Φαντάζεται κάποιος γιατί γίνονται όλα αυτά τα περίεργα ενώ έχουμε ειδικό για συνεδρίες; Πώς ξαφνικά και εν αιθρία ανακηρύσσονται οι καθηγητές ως ουσιαστικοί και ειδικευμένοι «βοηθοί ψυχολόγου; »

Επιχειρούμε την προσωπική μας εκτίμηση με όσα επιχειρήματα λογικά διαθέτουμε και τα γεγονότα:

Υπενθυμίζουμε, ότι ο Ψυχολόγος **δεν είναι λύτης προβλημάτων**. Περιγράφει επιστημονικά ένα πρόβλημα που διαπιστώνει -αν έχει εύχερα τα εργαλεία να το διαπιστώσει- και εισηγείται λύσεις . Οι λύσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με τις δυνατότητες περαιτέρω παρέμβασης στον οικογενειακό και κοινωνικό περίγυρο του μαθητή. Υπό προϋποθέσεις που είτε πληρούνται είτε όχι. Ο κλάδος έχει ανάγκη τους Ψυχολόγους για έγκαιρη και έγκυρη διάγνωση και δρομολόγηση της όποιας λύσης, εφ΄ όσον είναι δρομολογήσιμη, αφού τα σοβαρά προβλήματα προσκρούουν συνηθέστατα πάνω σε εντελώς διαλυμένες οικογένειες, είτε μένουν μαζί είτε όχι , χωρίς όμως να είναι κι αυτό προϋπόθεση, αφού η προβληματικότητα των τέκνων «παρατηρείται ακόμα και στις καλύτερες των οικογενειών» όπως συνήθως λέει ο απλός κόσμος για ένα πρόβλημα που εμφανίζεται χωρίς ορατή αιτία.

Ο Ψυχολόγος του Σχολείου, έχει μέγιστο νομικό εμπόδιο για να κάνει την δουλειά του. Είναι τεράστιο και αξεπέραστο, ακόμα κι αν η Υπουργός έχει διάθεση για νομοθετική πρωτοβουλία επίλυσης του προβλήματος. Ποίο το πρόβλημα; Ιδού:

«Για κάθε διαγνωστική συνεδρία και για κάθε θέμα πρέπει να έχει έγγραφη νομική συγκατάθεση του Κηδεμόνα»

Η παραπάνω διατύπωση, δεν μοιάζει τόσο αξεπέραστη απ΄όσο φαντάζει. Είναι όμως ακόμα πιο στενή. Παράδειγμα:

Η διατύπωση συγκατάθεσης μπορεί να είναι κάτι σαν το παρακάτω: «Επιτρέπω την διαγνωστική συνεδρία για ανίχνευση μαθησιακών αναγκών λ.χ. δυσλεξία, Διάσπαση Ελλειμματικής Προσοχής Υπερκινητικότητα (ΔΕΠΥ) Νοητικό πηλίκο, κ.ο.κ.

Σπεύδουμε να προδικάσουμε ότι η ανταπόκριση η εθελουσία των γονέων σε μια τέτοια διατύπωση θα είναι 100% αν και με τον δείκτη νοημοσύνης δεν θα συμφωνήσουν όλοι, εμείς εδώ δεχόμαστε την καθολική αποδοχή. Εδώ φεύγουμε από τις «καθιερωμένες» ψυχολογικές δυσλειτουργίες και πάμε στην καρδιά του προβλήματος που θέλουν να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί. **Την παραβατικότητα και την θεραπεία της.** Αυτή θέλει λεπτομερή διάγνωση: π.χ. Κοινωνικούς λειτουργούς, που θα πάνε στο σπίτι. Για να πάνε στο σπίτι θέλουν εισαγγελική παραγγελία. Για να υπάρξει εισαγγελική παραγγελία θα πρέπει να υπάρξει παραβίαση του Ποινικού κώδικα. Παραβλέπω ότι ο ποινικός κώδικας παραβιάζεται κάθε μέρα από όλους και διαχρονικώς λ.χ. Καταλήψεις και μη φοίτηση στην υποχρεωτική 9-χρονη εκπαίδευση. Τα προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με το έσχατο μέτρο «αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος» (= πάρτε εσείς οι άλλοι το πρόβλημα) αφού στην πράξη η ανοχή στα Σχολεία είναι υπέρμετρη και όταν καταστεί ασύμμετρη καταφεύγουν οι Σύλλογοι στο «έσχατο μέτρο» Υπάρχει ανάγκη πρόληψης. Ας το δούμε λίγο καλύτερα:

Πώς θα κάνει συνεδρία διαγνωστική ο Ψυχολόγος αν δεν ρωτήσει εξαιρετικά ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα για την μαμά τον μπαμπά, την γιαγιά, τον πατριό, την μητριά, την γιαγιά; Και ας πούμε ότι τα ρωτάει. Θα πάρει ακριβείς απαντήσεις ή όχι; Κι ας πούμε ότι πάρει ακριβείς και πετύχει την ρίζα του πολύ σοβαρού προβλήματος. Κινδυνεύει με μηνύσεις; Περιμένει κάποιος να υπερβεί ο Ψυχολόγος την δεοντολογία του και την νομική του υποχρέωση για εξουσιοδότηση από τους έχοντες την Επιτροπεία Ανηλίκων Κηδεμόνες; Πώς θα λύσει λοιπόν το πρόβλημα; Μα με τους ….εκπαιδευτικούς! Αυτοί ομιλούν κάθε μέρα, αυτοί έχουν νομική εξουσιοδότηση να τους ακούν, να τους ρωτούν και ό,τι θέλουν προσεκτικά («μήπως θέλεις να μου πεις….») και μετά να αξιολογούν αυτό που άκουσαν που θα το πουν και πώς θα το πουν έστω κι αν όλοι οι ΔΥ έχουν νομική υποχρέωση Υπηρεσιακής Εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας;

Σε ένα τέτοιο νομικό πλέγμα όπου η ουσιαστική αναζήτηση περιγραφή διάγνωση του προβλήματος έχει τόσους νομικούς περιορισμούς, η δυνατότητα ουσιαστικής παρέμβασης του Ψυχολόγου μειώνεται δραματικά. Και ομιλούμε μόνο για διάγνωση, όχι επίλυση.

Τόσα χρόνια με τους ψυχολόγους στα Σχολεία σε επίπεδο Διεύθυνσης δεν στάθηκε νομικά εφικτό – και ούτε θα καταστεί εφικτό - το να παραπέμπεται κάποιος υποχρεωτικά στο ΚΕΔΔΥ , ακόμα πιο παλιά ΚΔΑΥ, νυν ΚΕΣΣΥ. Πήξαμε στα ακρωνύμια αλλά μόνον αν θέλει ο κηδεμόνας θα το παραπέμψει. Ούτε καν για δυσλεξία, όταν

βοούσαν εκδήλως τα κλασικά συμπτώματα. Όλοι περίμεναν την Γ΄ Λυκείου για να έχουν εκ των πραγμάτων -όχι νομικώς- επιεικέστερη αντιμετώπιση στις Πανελλήνιες.

Πώς θα επιλυθεί λοιπόν το πρόβλημα των μαθητών Ρομά που έρχονται στο Σχολείο εντελώς αναλφάβητοι όντες νοητικά επαρκέστατοι; Υπάρχει άνθρωπος που θα φοιτάει στην Τρίτη τάξη Κινέζικών και θα μπορεί να «καθίσει καλά» μέσα στην τάξη μετά τα 5 πρώτα λεπτά προσέλευσης; Και συνήθως αυτά τα παιδιά -αναλόγως- κάθονται απροσδόκητα πάρα πολύ καλά, ίσως υπό την απειλή Κηδεμόνων για τα γνωστά επιδόματα ευπαθών ομάδων . Όμως πώς θα μάθουν Ελληνικά; Πώς μας τους «πάσαραν» στο Γυμνάσιο χωρίς δυνατότητα ανάγνωσης ούτε μιας λέξης συλλαβιστά; Θα πείσει ο Ψυχολόγος τους γονείς να μην ομιλούν τα ρομά μέσα στην σκηνή αλλά μόνο την γλώσσα των «μπαλαμό;» Να έχουν τραπεζάκι μέσα στην σκηνή για τις σχολιλές εργασίες; Να μην ομιλούν με τους γείτονες στα ρομά, αλλά μόνο «μπαλαμικά;» Θέλω να πω, θα υποδειχθούν μέτρα ή λύσεις που δεν γνωρίζουμε; Θα μπορέσουν να μας υποδείξουν πώς θα αντιμετωπίσουμε τις θανάσιμες έριδες οικογενειών Ρομά που τις μεταφέρουν στο ίδιο Σχολείο εκτός από «υποχρεωτικά - εθελούσιες» μετεγγραφές «για λόγους Δημοσίου Συμφέροντος;» Με το που θα μάθουμε ότι ο Γιωργάκης κάνει μπούλινγκ διότι δεν ένοιωσε ποτέ οικογενειακή στοργή θα το λύσουμε το πρόβλημα; Θα είμαστε περισσότερο ανεκτικοί στον Γιωργάκη; Όλοι είναι έτσι κι αλλιώς υπέρμετρα ανεκτικοί, αλλά το πρόβλημα της παρακώλυσης μαθήματος δεν λύνεται με ωριαίες και με αποβολές με τους αποχωρούντες ή αποβαλλόμενους μαθητές να έχουν θριαμβευτικό ύφος ήρωα.

Δεν υπάρχει καμία διάθεση υποβάθμισης της προσφοράς των ψυχολόγων όταν λειτουργούν με σοβαρό θεσμικό σύστημα, αλλά σίγουρα δεν πρόκειται για υλοποίηση **των υπέρμετρων προσδοκιών των συναδέλφων,** ούτε για πανάκεια. **Χρειάζεται γενικότερη θεσμική παρέμβαση** λ.χ. με υποχρεωτική παρακολούθηση απογευματινών μαθημάτων σε επίπεδα, όσων έχουν τεράστιες ελλείψεις, αλλά αυτό προϋποθέτει μεταφορά στα σπίτια ολοήμερη υποδομές Σχολείων κλπ. που απαιτούν και σοβαρό Κράτος το οποίο τώρα πανηγυρίζει για «την πραγμάτωση στόχων εξάλειψης του αναλφαβητισμού στην ΕΕ» που προσμετράται με την επίσημη προαγωγή αναλφαβήτων στην υποχρεωτική εκπαίδευση, από τάξη σε τάξη, κοροϊδεύοντας τους «κουτόφραγκους»

Πολύ φοβάμαι, ότι ο θεσμός του «Ψυχολόγου Σχολείου», θα έχει την τύχη του *«μία από τα ίδια»* στο γενικότερο πολιτισμικό και πολιτικό τριτοκοσμικό τέρας του Ελληνικού γίγνεσθαι, εάν δεν γίνει κάτι ουσιώδες, όχι πάντως η μετατροπή των εκπαιδευτικών σε «βοηθούς Ψυχολόγου»…